

The Battle of the Sexes

Foto: Nonstop Entertainment

The Battle of the Sexes är den dokumentära berättelsen om världens mest berömda tennismatch. Matchen som skulle avgöra om män verkligen alltid är idrottsligt överlägsna kvinnor och som blev en viktig symbol för den feministiska rörelsen på 70-talet. The Battle of the Sexes är en spännande, lärorik och delvis provocerande film som stimulerar till samtal om aktuella ämnen som kön, makt och politisk kamp.

Rek. för gymnasiet

EN FILMHANDLEDNING AV ARAIA GHIRMAI SEBHATU

Filmens handling

USA, 1960-tal. Elitennisspelaren Billie Jean King har en rad vinster i de mest prestigefyllda tennisturneringarna. Vi hör henne säga att hon inte ville vara en andra klassens medborgare eller att någon annan för den delen skulle behöva vara andra klassens medborgare.

Förtexterna växlas mellan bilder på protester och demonstrationer från tidens kvinnorörelser och bilder på män som fäller nedsättande kommentarer om kvinnor. I bakgrunden spelas Ann Peebles som i låten "How Strong is a Woman?" sjunger att "det tycks råda en konflikt om vilket av könen som är starkast".

Billie Jean King berättar att hon redan i tidig ålder bestämde sig för att viga sitt liv åt att kämpa för jämställdhet mellan kvinnor och män samt att hon tyckte att tennisen var en bra plattform att föra den kampen på.

Arkivbilder visar hur det finns ett särskilt ideal i den här samtiden om hur, när och var kvinnor bör agera. Vi möts av negativa attityder mot Kings livsstil och hennes sätt att spela tennis som står i strid med detta ideal.

Det är en orolig tid. Filmen skildrar hur kvinnor börjar organisera sig kollektivt i stora skalor för att förändra sina villkor och Gloria Steinem, en samtida ledande profil i den feminis-

tiska rörelsen, förklarar hur rasism och sexism är två sammanflätade system. Den svarta medborgarrättsrörelsen spred idealet om människors lika värde och smittade av sig på andra rörelser. Steinem menar att sporten möjliggör att kvinnor med styrka och muskler kan beundras och att det är revolutionerande.

Den åldrade före detta herrtennisstjärnan Robert "Bobby" Riggs går ut i medierna och hävdar att kvinnorna har gått för långt och måste stoppas. Han säger sig kunna slå den bästa kvinnliga tennisspelaren trots att han är gammal och utmanar samtliga högst rankade kvinnliga tennisstjär-

nor att möta honom i en match för att bevisa sin poäng. King tackar nej till utmaningen då hon inte känner att hon har något att tjäna på matchen.

Margaret Court, en annan eliten-nisspelare, antar dock utmaningen. Court introduceras som Kings rival på planen och deras personligheter beskrivs som motsatser då Court är konservativ, gift och har barn samt inte vill framstå som en kvinnorrättskämpe. Matchen, som kom att kallas ”Mother’s Day Match”, får stor uppmärksamhet. Court förlorar mot Riggs. Court menar att hon inte visste vad hon hade gett sig in i och att hon inte förstått hur Riggs hade arrangerat matchen.

Dokumentären backar sedan fem år, till tiden då Billie Jean King börjar driva frågan om att dampristagarna i de stora tennisturneringarna ska få lika stora prissummor som herrpristagarna. Prispengarna för män är uppemot tolv gånger mer än för kvinnor och det växande antalet turneringar håller i de flesta fallen inte damtävlingar. Med King i spetsen startas kvinnoturneringen ”Houston Women’s Invitation” som protest. Följden blir, bland annat, att de hotas om uteslutning ur det amerikanska tennisförbundet. King driver även igenom frågan om att bilda ett kvinnligt tennisförbund för att arbeta för kvinnors villkor kollektivt och skapa en starkare och enad röst för damtennisen.

Så hoppar vi fem år framåt igen. King känner att förutsättningarna har ändrats när Margaret Court förlorar mot Bobby Riggs. Hon bestämmer sig för att möta Riggs en gång för alla och ser det som ett tillfälle att uppmärksamma kvinnors villkor inom tennisen ännu mer.

Motståndarna munhuggs i olika nyhetsinslag i vänskaplig ton men med hårda ord. King berättar att hon tycker om att spela matchen för andra än bara för sig själv, Riggs är glad för att matchen genererar mycket pengar.

Vi får se nyhetsklipp från tiden som visar att man har genomfört politiska reformer i kvinnofrågor och att det börjat gå framåt i frågorna. Riggs säger i ett klipp att han vill skicka tillbaka kvinnorörelsen tjugo år genom att vinna matchen. Vi ser honom även i olika reklaminslag som visar på att han tjänar pengar på att framställa sig som

en manschauvinist, han faller kommentarer om var kvinnor hör hemma. Riggs säger att King spelar för kvinnlig frigörelse medan han själv spelar för manlig överlägsenhet.

Tio dagar inför matchen isolerar sig King för att fokusera och träna hårt. Hon berättar att det var en jobbig och obehaglig tid då hon levde ett dubbel-liv eftersom hon inte kände att hon ville fortsätta leva med sin man. King hade insett att hon var gay och träffade en kvinna. Hon var rädd att medierna skulle uppmärksamma hennes sexualitet och göra en skandal av det, vilket King trodde skulle skada kvinnoturneringen och damsporten i övrigt.

Matchen spelas inför en fullsatt arena med 31 000 i publiken och över 100 miljoner tv-tittare. Vi ser bilder på en förväntansfull publik och vi hör sången ”Think” med Aretha Franklin där hon upprepande sjunger ”frihet, frihet”. King vinner matchen.

Matchen, får vi veta, gjorde mycket för kvinnor och damtennisen. Kvinnor som kollektivt kände att de vann. Det gav självförtroende att kräva mer inom sporten och i samhället. Nutida damtennistjärnor, däribland systrarna Williams, berättar hur King har gjort det möjligt för senare generationer kvinnor att spela tennis och hyllar henne.

Vi får också veta att matchen mellan King och Riggs fortfarande är den mest sedda tennismatchen i historien. Sista bilderna i dokumentärfilmen är från 2009 i Vita Huset när King tilldelas frihetsmedaljen av USA:s president Barack Obama för sina ansträngningar och gärningar inom tennisen.

De internationella kvinnorörelserna – en kort historik

Första vågens feminism:

grundläggande rättigheter i fokus

Förespråkare för jämställdhet mellan kvinnor och män har funnits genom alla tider. Men det är inte förrän kring mitten av 1800-talet man börjar se mer organiserade former och större rörelser.

Detta första skede brukar kallas för *den första vågens feminism* och började i USA och Storbritannien. Under den här tiden drivs frågor främst om kvinnors juridiska och politiska status, att kvinnor skulle få tillgång till grundläggande rättigheter som rösträtt,

äganderätt och myndighet. Man drev också frågor kring fred, utbildning och prostitution.

Den kanske mest kända rörelsen från den första vågen är de brittiska suffragetterna som var aktiva vid sekelskiftet 1900. Suffragetterna, med förgrundsgestalten Emmeline Pankhurst, kämpade för kvinnlig rösträtt, bland annat med militanta medel. En suffragett, Emily Davison, gick så långt att hon sprang in i en ridtävling och ställde sig framför den brittiske kungens framrusande häst för att uppmärksamma frågan. Kungens häst kolliderade med Davison och hon avled.

Andra vågens feminism: det privata blir politiskt

Om den första vågens feminism var inriktad på absoluta och grundläggande rättigheter var *den andra vågens*, som startade i början av 60-talet i USA, mer genomgripande i sin samhällskritik.

Vid det här skedet hade många länder infört kvinnlig rösträtt och man breddade den allmänna debatten till att även gälla det sociala livet på ett sätt som tidigare inte hade gjorts. ”Det personliga är politiskt” var en av de mest centrala parollerna och kärnfamiljen togs in i samhällsanalysen och blev ifrågasatt.

Man menade att sådant som tidigare betraktats som privata frågor rörande familjen också var offentliga angelägenheter och samhällsproblem. Frågor som behövde diskuteras och lösas i den allmänna politiska debatten. Sådana frågor var till exempel familjevåld, incest, hemmafrurollen, möjligheten till skilsmässa och barnomsorg.

Andra vågens feminister angrep också hur kvinnor framställdes i kulturen. Man kritiserade pornografi, skönhetstävlingar, massmedias kvinno-bilder och kvinnoideal.

En av de stora frågorna var kvinnans rätt till sin egen kropp. Till den hör kvinnomisshandel, våldtäkt, sexualiserat våld mot kvinnor, rätten till abort och preventivmedel. Dessutom tyckte man att det var problematiskt att det var politiker som i huvudsak bestod av män som var de som lagstiftade kring frågor som exklusivt berörde kvinnans kropp.

Jämställdheten på arbetsmarknaden lyftes upp i samhällsdebatten

och man efterfrågade ”lika lön för lika arbete”. Man visade hur kvinnor diskriminerades i arbetet eftersom kvinnor hade sämre lön än männen generellt. Kvinnor tilläts inte heller arbeta med alla yrken.

Allt detta hörde ihop i ett slags system, menade man: Hur mannen bestämde i hemmet och var den som försörjde familjen ekonomiskt. Att män styrde kulturen och skapade kvinno-bilder. Hur män bestämde lagarna. Hur män utsatte kvinnor för våld och våldtäkt. Hur män var bättre betalda och hade mer inflytande på arbetsmarknaden.

För att belysa helheten och systemet utvecklades olika begrepp som *patriarkat*, *kvinnoförtryck* och *sexism*. Man talade om *överordning* och *underordning*. Den överordning män hade och alla de fördelarna kallade man *makt*.

Tredje vågens feminism: kritik inifrån

Begreppet *tredje vågens feminism* myntades av den amerikanska svarta feministen Rebecca Walker i en essä 1992. Rörelsen startade i skiftet mellan 80- och 90-tal. Den tredje vågen präglades väldigt mycket av en intern feministisk diskussion, det vill säga en debatt feministerna emellan.

Debatten var framförallt en kritik från svarta feministerna i västländerna mot vita feministerna. Kritiken kom också från postkoloniala feministerna i tredje världen. Lite förenklat kan man beskriva begreppet *postkolonial* som ett perspektiv som ser på efterverkningarna som den koloniala tiden har på världen. Framst på de länder som tidigare varit koloniserade och de människor som lever i eller har rötter i de forna kolonierna. Man tar då framförallt hänsyn till den dominans västländerna, de forna kolonialmakterna, har över resten av världen.

Kritiken menade att den feminism som fick komma till tals i den allmänna debatten endast lyfte en typ av förtryck. Den typen av förtryck som just de (vita) kvinnorna som fick komma till tals utsattes för. Den breda feminismen blev därför anklagad för att vara en vit feminism eftersom den inte lyfte upp rasismen som svarta och bruna kvinnor utsattes för. Rasism som drabbade dessa kvinnor just för att de är kvinnor.

Därför menade kritikerna att rasism och sexism hör ihop då man ska beskriva vad svarta och bruna kvinnor utsätts för. ”Kvinna” är inte en enhetlig grupp utan kvinnor har många olika bakgrunder och olika erfarenheter. Det hade den breda feminismen misslyckats med att fånga upp. Dessutom menade lesbiska feministerna att feminismen inte lyfte upp homofobin som kvinnor som inte är heterosexuella utsattes för.

Bell hooks kritiserade den amerikanska vita feminismen för att den i sin historieskrivning, som är skriven av just vita feminister, osynliggör svarta feministernas kamp mot båda förtrycken och att den typen av uteslutning ur historien i sig är rasistisk. De svarta feministerna hade ju drivit på medborgarrättsrörelsen och den andra vågens feminism och bidragit till båda rörelsernas landvinningar som lett till ett mer jämlikt och jämställt samhälle.

Den postkoloniala feminismen, Chandra Talpade Mohanty bland andra, kritiserade den vita amerikanska och västeuropeiska feminismen. Detta för att man talade om kvinnor som inte var vita och bodde i Väst som om det vore en enhetlig grupp, som inte hade olika erfarenheter eller olika kulturella sammanhang. Kritiken menade att det var en kolonial syn och ett uttryck för etnocentrism. Den postkoloniala feminismen kritiserade också den vita västerländska feminismen för att den tog sig rätten att tala för kvinnorna i tredje världen. Detta istället för att låta feministerna i tredje världen komma till tals själva och berätta om sina egna erfarenheter. Kritiken menade vidare att det resulterade i att man framställde kvinnorna i tredje världen som passiva och utan egna feministiska rörelser.

Intersektionalitet: alla har vi flera identiteter

Det var i den tredje vågens kritik som svarta feministerna som Kimberlé Crenshaw och Patricia Hill Collins började utveckla begreppet *intersektionalitet*. Det är ett perspektiv som tidigare använts bland svarta feministerna, som alltid lyfter upp hur olika system drabbar människor. En sådan analys stannar inte vid att dela upp samhället/världen i kvinnor och män. Den tar även upp andra ”identiteter” eller så kallade diskrimineringsgrunder. För människor är

inte bara *en* identitet utan ett lager av olika och vi bemöts olika beroende av vilka normer som är i spel. Man kan till exempel påvisa hur en vit kvinna med en hög inkomst kan slippa vissa typer av förtryck och diskriminering som en svart arbetarklasskvinna inte gör, eller som en lesbisk arbetarklasskvinna inte kan göra.

Intersektionalism är alltså något som tar hänsyn till flera så kallade system eller förtryck samtidigt. Verkligheten är mer komplex än endimensionella identiteter. En person är inte kvinna bara på måndag, svart endast på tisdag, arbetare på onsdag och homosexuell uteslutande på torsdag, utan allt detta alla dagar och bemöts av samhället utifrån detta hela tiden.

Utifrån den feminismens historia som här har tecknats kan man föra en mängd intressanta samtal om filmen *The Battle of the Sexes*.

- I filmen ser vi demonstrationer och talare i de olika klippen. Vilka jämställdhetsfrågor ser man ta sig uttryck hos talarna, de intervjuade och på plakaten?

- Vad menar Gloria Steinem med att rasism och sexism hör ihop? Jämför med begreppet *intersektionalitet*.

- Gloria Steinem menar också att det var revolutionerade att kvinnor med styrka och muskler, såsom Billie Jean King, började beundras öppet. Vad menar hon med det? Varför var det så? Är det så idag?

- Billie Jean King sa till Margaret Court att matchen mot Bobby Riggs ”representerar mycket mer än en vanlig tennismatch”. Vad menade hon med det?

- Vad betyder begreppen *patriarkat*, *kvinnoförtryck*, *sexism* och *könsnorm*?

- Vilka feministiska frågor är på agendan idag? Vilka är desamma som i dokumentären och vilka hör vi i dag som inte ges uttryck för i filmen? Vilka, om några, frågor är lösta? Förslagsvis kan man delas upp i grupper där varje grupp tar tre begrepp/ämnen, grupperna kan diskutera hur dessa tre ämnen hör ihop för att sedan

presentera för hela klassen, slutligen öppen diskussion.

Välj ut några av följande ämnen att fördjupa er i och diskutera utifrån jämställdhetsperspektiv!:

- Självförsörjning
- Rösträtt
- Äganderätt
- Äktenskap/Samboskap/Partnerskap
- Kvinnomisshandel
- Sexualitet
- Sexuellt våld
- Abort
- Lön
- Omsorg av barn och hem
- Statusen och lönen för yrken som traditionellt dominerats av kvinnor
- Ras
- Heteronorm
- Könsidentitet
- Maskulinitet
- Pornografi
- Köstereotyper i populärkulturen
- Begreppet "hen"

Dokumentärfilmens form

Dokumentärfilmen skiljer sig från fiktionfilmen på så sätt att den alltid gör anspråk på att skildra verkligheten. Detta görs även formmässigt – med hjälp av olika tekniska grepp.

The Battle of the Sexes spelar upp bilder och inspelningar av rörliga bilder och ljud från den faktiska händelsen och tiden som skildras, så kallade arkivbilder. Andra gånger återger iscensatta scener med skådespelare det som har hänt, antingen för att det inte finns arkivmaterial eller för att förstärka skildringen. Genom hela filmen intervjuas också personer

som återger händelsen muntligt. De intervjuade har antingen varit med om eller har kunskap om händelsen och ska ge oss en närmare förståelse av det som skildras.

Flera olika dokumentära tekniker används alltså i *The Battle of the Sexes* och vi ser och hör dessutom en mängd olika material från olika medier såsom filmade intervjuer, nyhetsinslag, videoröster, tv-reklaminslag och instruktionsfilmer.

- Vad hjälper autentiska nyhetsinslag, videoröster och tv-reklaminslag från samtiden oss att förstå?

En dokumentärfilm kan exempelvis ta ställning i en fråga, driva en tes eller presentera en lösning på ett problem.

- Gör *The Battle of the Sexes* något av detta? Vilket, i så fall?
- Vilket tror ni är regissörernas viktigaste budskap med sin film? Tycker ni att filmen lyckas förmedla sitt budskap? Diskutera!

Den första delen av filmen, som introducerar Billie Jean King och den historiska kontexten, ramar in vad skildringen kommer att handla om. Man kan säga att den förklarar hur samhället (*makronivå*) avspeglas i tennisen och hur den övergripande sociala rörelsen tar sig uttryck genom King (*mikronivå*) med tennisen som plattform.

Narratologiskt, eller berättarmässigt, skildrar filmen händelserna i en ganska traditionell dramaturgisk kurva:

1. Etablering av huvudkaraktärerna. Billie Jean King, berättelsens *protagonist*, stöter på ett problem som måste lösas. Bobby Riggs är hennes motståndare, eller *antagonist*.
2. Problematiken fördjupas, vi lär känna karaktärerna bättre. Billie Jean King stöter nu på motgångar, såsom hot om uteslutning och konkurrerande kvinnoturnering, men också medgångar, såsom bildandet av det kvinnliga tennisförbundet.
3. Filmens kulmen, eller *klimax*, är matchen mellan King och Riggs. Därefter tonas berättelsen ned med ett slags epilög där Billie Jean King

tilldelas medalj av USA:s president Barack Obama.

- Vilka likheter och skillnader ser ni mellan berättelsens uppbyggnad i *The Battle of the Sexes* och en traditionell spelfilm?

- Vilka likheter och skillnader finns mellan Billie Jean King och en "klassisk" filmhjärte?

I skildringen får Bobby Riggs en betydande roll och kan uppfattas som det största hindret i Billie Jean Kings strävanden.

- Hur stor betydelse hade/har matchens resultat för den stora feministiska frågan?

- Vad kan matchens utgång ha haft för påverkan på människor?

- Kan sättet man har arrangerat händelserna i dokumentären påverka hur vi ser på historien?

Efter introduktionen av Bobby Riggs berättar Billie Jean King hur denne började dyka upp på en av hennes turneringar med förslaget att de ska spela en match mot varandra; en match som skulle ge båda mycket pengar. Medan King berättar detta så får vi se tecknade bilder av Mimmi Pigg i form av Rödluvan som förföljs av Stora Stygga Vargen.

- Vad säger den här scenen oss? Varför tror ni att man klippt in den animerade filmen?

- Hur hjälper sagan om Rödluvan oss att förstå Kings och Riggs relation?

Sport + politik = sant!

Det framhålls ofta att sport och politik inte hör ihop – men historien visar annorlunda. Totalitära regimer har ofta utnyttjat sport och stora sportevenemang för och som politisk propaganda för internationella demonstrationer i fysisk styrka och för att förmedla en idealbild av sin nations befolkning.

Italiens fascistledare Mussolini utnyttjade till exempel sportens tillgång och breda popularitet bland folket för att ena under nationalismen under

1930-talet. Och inspirerad av Mussolini utnyttjade Hitler de olympiska spelen i Berlin 1936 för samma ändamål. Vid invigningen användes Olympiastadion som världsteater för sin nazistiska uppvisning och världen har varken förr eller senare skådat ett spektakel i politisk propaganda i den skalan.

Det speciella med naziolympiaden, som den kom att kallas, var hur nazisterna utnyttjade det visuella för att framföra sitt budskap. Mycket väl medveten om alla världens kameror som skulle riktas mot invigningen, spelen i övrigt och Tyskland som helhet regisserade Hitlers arkitekt Albert Speer bilden med naziflaggor, koreograferade processioner, mänskliga formationer, nazihälsande publikhav och musik.

För det var fysik, form och precision som var tecken på modernitet och Hitler ville visa upp ett Nazisttyskland som var stort, starkt och modernt. Filmregissören Leni Riefenstahl dokumenterade olympiaden i sitt mastodontverk *Olympia* (se filmtips nedan).

Idrotten, som ju bygger på just de elementen, kunde inte vara en mer passande visuell arena och världspresen var den ultimata medieringen för att få en kraftfull och välspriidd bild.

Men det är inte bara de politiska makthavarna som påverkar vilken information vi får ta del av i sportsammanhang, utan även mediebolagen och sportorganisationerna.

Den mest välkända bilden för politiken i sporten är den på afrikan-amerikanerna Tommie Smith och John Carlos. Det var 200-meterslöparna som under OS 1968 gjorde black power-hälsningen på prispallen när den amerikanska nationalsången spelades för att protestera mot rasismen och förtrycket av svarta i USA.

Inte heller saknas exempel på hur sportarenan blir en politisk arena från vår nutid. I världsmästerskapen i fotboll i Brasilien 2014 hade de sändningsansvariga fått direktiv om att inte filma så kallade *planstormare* som kunde framföra "oönskade" budskap i direktsändningarna.

I åttondelsfinalen mellan USA och Belgien växlade plötsligt bilden från planen till publikhavet och efter en stund upplyste de svenska kommentatorerna om att någon från publiken

sprungit ut på planen och att detta inte fick visas i TV.

Vad kommentatorerna inte berättade var att planstormaren hade en text på sin tröja: Text som uppmärksammade världen om alla de barn som bodde i kåkstäderna i närheten. Bostadsområden som förstörts av bulldozers för att ge plats åt världsmästerskapets fotbollsarenor på order från brasilianska myndigheter och direktiv från fotbollsorganisationen Fifa.

En av de många anmärkningsvärda sakerna med detta är att denna och liknande händelser inte diskuterades i studiosändningarna inför och efter matcherna. Under alla de åtskilliga studiotimmar som sändes under hela mästerskapet berörde man aldrig de ständiga protesterna med tusentals demonstrationer som pågick kring arenorna. Massprotester som många gånger var tumultartade och ledde till skador, till och med dödsfall.

- Billie Jean King berättar i dokumentären att hon tyckte att tennisen var en bra arena för att driva feministiska frågor. Vad menar hon med det?

Utöver kvinnorörelsen så skildrar *The Battle of the Sexes* även andra sociala rörelser där man kämpade om frågor kring ras och klass. Tennisen har ju inte alltid varit en sport för alla.

- Vilken bakgrund har de övriga kvinnorna som skildras i filmen?
- Kunde alla kvinnor använda tennisen som plattform för att föra kampen för jämställdhet?
- Vilka kvinnor syns inte i dokumentären?

Diskutera hur politiken har gjort sig påmind i sporten på senare tid, förslagsvis utifrån något eller några av dessa frågeställningar:

- Vad borde vara sportjournalistikens roll när det gäller politik? Hur ska kommentatorer och redaktörer förhålla sig till politiska manifestationer i samband med sportevenemang?
- Kan sport skiljas från politik? Borde sport skiljas från politik?

- Hur kan lokalbefolkningen drabbas av evenemang som VM i fotboll och OS? Undersök t ex fotbolls-VM i Sydafrika 2010, OS i Sotji 2013 och fotbolls-VM i Brasilien 2014.

Tips på fördjupning

Litteratur:

- *Under det rosa täcket* (1996) av Nina Björk väckte en enorm uppmärksamhet när den utkom första gången och anses idag vara en av de viktigaste svenska feministiska böckerna.

• I den numera klassiska antologin *Fittstim* (1999) definierar en rad författare vad feminism är för dem. Redaktörerna Linda Norrman Skugge, Belinda Olsson och Brita Zilq: "Vi hoppas att tjejer genom att läsa den här boken kanske lär sig sätta gränser tidigare, ser sitt värde och inser att de har makten över sitt eget liv".

• I *Av oss blev det aldrig några riktiga damer* (red. Charlotte Signell, 2014) ryms en rad olika berättelser och vi får svar på en mängd frågor: Hur kan man vara hängiven fotbollssupporter och samtidigt en medveten feminist? Hur ser den feministiska rörelsen ut för en svart muslimsk kvinna? Är det tillåtet för feminister att raka sig?

• I *Makthandbok* (2009) av Interferem får vi vassa argument och fakta om sexism, rasism och diskriminering i Sverige. Här finns intervjuer med aktivister och boken erbjuder också metoder för rasifierade feminister att ta makt i vita rum.

• *Vadå feminist* (2013) av Lisa Gålmark är en nybörjarbok för den som

är nyfiken på eller kanske är skeptisk mot feminism. Boken tar upp grundidéerna, reder ut begrepp och tar upp fakta. Läs om orättvisor mellan könen i vardagen, hemma och i skolan, i tidningar och reklam. Om sex och idrott, politik och våld.

Boken är skriven för alla, men har en människa på högstadiet eller gymnasiet som norm.

Filmer:

- BBC-producerade dokumentärfilmen *Fascism and Football* (2003) visar hur 1900-talets tre mäktigaste fascistiska ledare utnyttjade fotbollen för politisk propaganda.
- Dokumentärfilmen *Den vita sporten* (Bo Widerberg, 1968) skildrar den mest omtalade kollisionen mellan sport och politik i svensk historia. Davis Cup-matchen som skulle spelas mellan Sverige och det apartheidstyrda Rhodesia (nuvarande Zimbabwe) i Båstad möttes av sådana protester att Svenska Tennisförbundet var tvungna att stoppa. Händelserna har blivit en del av svensk historia och kommit att kallas "Båstadskravallerna" (se även länktips).
- *Olympia* (Leni Riefenstahl, 1938) är

den världsberömda, formfulländade dokumentärfilmen från OS i Berlin 1936 som är en studie i såväl filmkonst som nazismens övermänniskoidéer.

- *Ali* (Michel Mann, 2001): biografisk långfilm om tungviktsmästaren i boxning och legendaren Muhammad Ali som också ger ett porträtt av 60- och 70-talets USA. Ali likt King gjorde politiska ställningstagande och fick betala för det.

Länkar:

- *Feminism*: kort filmklipp från UR om feminismens historia: <http://www.ur.se/Produkter/182100-Ideologiernas-historia-Feminism>
- *Rummet* är en hemsida och plattform för samtal, diskussion och analys för feminister och antirasister som rasifieras: <http://rummets.se/>
- I den SVT-producerade dokumentära tv-serien *Svenska Händelser* från 2012 skildras Båstadskravallerna i ett 30-minutersinslag:
Del 1: <https://www.youtube.com/watch?v=JVjMnXft0cs>
Del 2: https://www.youtube.com/watch?v=buXOL_YaZzU

PRODUKTIONSUPPGIFTER

USA 2013

Regi: James Erskine & Zara Hayes

Producent: James Erskine & Victoria Gregory

Klippning: Adam Recht

Medverkande:

Billie Jean King

Nancy Richey

Rosie Casals

Julie Heldman

Robert Riggs

Tekniska uppgifter:

Längd: 83 minuter

Svensk premiär: 7 mars 2014

Distribution:

Nonstop Entertainment AB, Tel: 08-400 100 00, E-post: info@nonstopentertainment.com, Webb: www.nonstopentertainment.com

Observera:

Svenska Filminstitutet kan inte garantera att filmen finns i distribution sedan den har slutat visas på ordinarie biografrepertoar. Via länken www.sfi.se/filmdistribution kan ni lära er mer om hur man hittar och bokar film.

Redaktion:

Malena Janson & Kaly Halkawt, Svenska Filminstitutet, september 2014